

2L
461
R873
ENT

XII. kötet. 1905. Szeptember 7. füzet.

Ent. Soc. Wash.

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

különös tekintettel a hasznos és kártékony rovarokra.

DR. BEDŐ ALBERT BIRÓ LAJOS DR. CHYZER KORNEL
DR. ENTZ GÉZA MOCSÁRY SÁNDOR

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTIK

A. AIGNER LAJOS és CSIKI ERNŐ.

BUDAPEST, 1905.

A ROVARTANI LAPOK SZERKESZTŐSÉGE és KIADÓHIVATALA

I., MOLNÁR-UT CZA 24

Megjelenik minden hónap első napján, július és augusztus havak kivételével
Előfizetési ára egész évre 8 kor.

Tartalom.

<i>Ulbrich Ede</i> : Adatok Magyarország lepke-faunájához I. ...	133
<i>Zilahí Kiss Endre dr.</i> : Adatok Szilágy-m. bogár-faunájához V. ...	135
<i>A. Aigner Lajos</i> : Magyarország pillangói V. ...	139
<i>Vámgel Jenő dr.</i> : Adatok Magyarország rovarfaunájához. Hymenoptera I. ...	143
<i>Csiki Ernő</i> : Magyarország Cerambycidái XXI. ...	147

Különfélék.

Az állatok színe és a mimicry ...	152
A szőlőiloncza irtása. ...	153

Irodalom.

Weise, J., Ueber Coccinellen. Ismerteti <i>Csiki Ernő</i>	153
Horn W. Verwandtschaft der Cicindela-Formen. Ismerteti <i>Csiki Ernő</i>	153
Müller, J., Vier neue Höhlenkäfer. Ismerteti <i>Csiki Ernő</i>	154

A kir. magy. Természettudományi Társulat állattani szakosztálya minden hónap első péntekén (VIII. Eszterházy-utca 16.) ülést tart. Vendégeket szívesen lát.

A budapesti entomológusok minden pénteken este a Muhr-féle vendéglőben (Kerepesi-út 44.) találkoznak

Kedvezmény.

Az 1897., 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903 és 1904-iki teljes évfolyammal még szolgálhatunk. Új előfizetők fele áron kaphatják. Az előbbi kötetekből csak a II. kötet kapható, ára 6 kor. Az I. és III. kötetet készpénzen visszaváltjuk.

Az előfizetési összegek kiadóhivatalunkhoz (IV, Molnár-utca 24.) czimzendők.

Adatok Magyarország lepke-faunájához.

Írta : *Ulbrich Ele.*

I.

Az elmúlt 1904. év nemcsak gazdasági tekintetben mutatott igen szomorú képet, hanem az entomologus- és különösen a lepkésznek is sok csalódást okozott, és sok hozzáfűzött szép reményt kegyetlenül megsemmisített. Igen kedvező auspiciumok mellett indult meg, de a már május vége felé beköszöntött abnormális hőség a növényzet kifejlődésére viszás hatást, gyakorolt a talaj teljesen kiszáradt, s ennek következtében a növényzet vagy ki sem fejlődött, vagy éltető eső hiányában időelőtt elszáradt. Ekként a hernyóktól megvonatván a szükséges táplálék, a lepke még hernyó alakjában lett megtizedelve, sőt egyes fajokban teljesen elpusztítva. Így történt, hogy sok olyan faj, mely más években nem volt épen ritkának mondható, tavaly vagy teljesen kimaradt, vagy csak elvétve fordult elő. Valószínű ennél fogva, hogy az elmúlt száraz nyár következményei lepkészeti tekintetben még az idén is érezhetők lesznek : mert jóllehet a természet maga gondoskodik arról, hogy az egyes fajok ki ne pusztuljanak, bármilyen viszontagságon mennek is keresztül egyik vagy másik kedvezőtlen esztendőben, — mégis előreláthatólag bizonyos időbe fog kerülni, míg a megbolygatott egyensúly újból helyre fog állani.

Ámde annak dacára, hogy eszerint az elmúlt évi fogás egészben véve meglehetősen gyarló és fogyatékos volt, mégis sikerült néhány oly példányt is zsákmányul ejtenem, melyeknek fel- említése a magyarországi fauna teljessége érdekében, nem érdektelen.

Az illető példányok a következők :

Pieris Daphidice L. var. *et ab. Raphani* Esp. Ezen fajtálozatnak előfordulási helyeként a Staudinger és Rebel-féle katalógusban Spanyolország, Észak-Afrika, Syria, Perzsia és Kö-

zép. Ázsia szerepel, tudtommal azonban előfordul Görögországban is. Én tavaly augusztus havában Isaszeghen fogtam egy példányt, mely nagyon hasonlít, sőt teljesen megegyezik az ugyanez év július hó végén Fountaine Margit k. a. angol lepkész által Tuniszban fogott var. *Raphani* példányokkal. Úgy látszik, hogy ezen meglepő jelenség, az elmúlt nyár abnormális hőviszonyainak a szüleménye.

Argynnis Aglaja L. Az általam Isaszeghen július havában fogott egyik ♂ példányon a fekete rajz a szárnyak tövén feltűnő sűrű; a fekete foltok mind a felső, mind az alsó szárnyakon, a főmezőben sokkal vastagabbak, mint rendes példányoknál, olyannyira, hogy a sárga alapszínnek alig mutatják nyomát; a tömezőtől a szárnyszegély felé azonban a fekete szín és rajz mindinkább fogy, sőt a szárnyszegély felé már vékonyabb és ritkább is, mint rendes példányoknál.

Ugyancsak Isaszeghen fogtam m. évi augusztus havában az *Argynnis Adippe* L. egy példányát, mely a szárnyak fonák oldalain, különösen az alsó szárnyakon teljesen zöld alapszint mutat. Ezen érdekes példányt beküldtem meghatározás végett M. Bartel berlini lepkésznek, ki azt mint v. *Chlorodippe* H. S. határozta meg, mely fajváltozat Spanyolországban honos, nálunk tehát szintén a nagy hőség behatása alatt fejlődhetett.

Melanargia Galatea L. Ezen közönséges lepkének ugyancsak Isaszeghen július elején fogott egyik ♂ példányán a szárnyak felszínének rajza nem fekete, hanem rozsdás, borszínű; ennek megfelelőleg a szárnyak fonákján is halványabb, a rajz és nem fekete, hanem barnásszínű. Ezen változatot már előbb is megfigyelték Pusztá-Peszéren, Isaszeghen és a Csepelszigeten.

Lycæna Corydon Poda. Ezen felette váltakozó fajnak múlt évi augusztus hava elején, Isaszeghen a következő, részben csak újabban leírt válfajait fogtam u. m. ab. *Tiphys* Esp. A felső szárny fonákján levő töszem és a pontsor utolsó szeme, fekete ív által van össze kötve. Ezt az alakot Vá n g e l Jenő ab. *confluens*-nek nevezte el. Megfelel a *Lycæna Icarus* L. ab. *arcuata*-nak; — ab. *cinnus* Hb. A szárnyak fonákján hiányoznak a pontok; — ab. *marginata* Tutt. A felső szárny szegélyén széles fekete szalag fut le; — ab. *punctat*; Tutt. Világos ezüstkék, szegélyén fekete pontok sorakoznak; — ♀ ab. *aurantia* Tutt. Szegélyén narancsszínű, befelé fehéren határolt pontok állanak; — ab. *striata* Tutt. A fonákján előforduló szemek, illetve pontok többé-kevésbé vonalokká folynak össze; — ab. *obsoleta* Tutt. Fonákjának pontjai tűnőfélben vannak; — ♂ ab. *suavis* Schultz. Az alsó szárnyak

felületén a szegélyen levő pontokban vöröses foltocskák mutatkoznak.¹⁾

Több olyan példányt is fogtam ezen fajból, melyek a felső szárnyon, a subcostalis bordának a harántos bordával való találkozási helyén, illetve valamivel az alatt, a középsőben, egy többékevésbé kifejezésre jutó fekete pontot mutatnak fel. Az újabb német és angol irodalomnak, mely a fentiek tanúsága szerint ezen fajnak csaknem minden, legcsekélyebb eltérését is leírta és elnevezte már, ezen változás nyilván kikerülte a figyelmét.

Adatok Szilágy-megye bogár-faunájához.

Közli Dr. Zilahi Kiss Endre.

V.

Hyper.1 meles F. Hadad; — *arator* L. Hadad; — *elongata* Payk. Zilah; — *pedestris* Payk. Zilah; — *variabilis* Hbst. Hadad, T. Szántó; — *plantaginis* Deg. Hadad, T. Szántó; — *nigrivestris* F. Hadad.

Notaris acridulus L. Mojád.

Dorytomus longimanus Forst. Zilah; — *v. macropus* Redtb., Hadad; *Dejeani* Faust. Hadad: — *dorsalis* L. Hadad.

Smicronyr Reichi Gyll. Hadad.

Cryptorrhynchus lapathi L. Zilah.

Acalles denticollis Germ. Hadad; *validus* Hampe, Hadad; *echinatus* Germ, Hadad.

Coeliodes dryados Gmel. Hadad; *4-maculatus* L. Peér.

Marmoropus Besseri Gyll. Peér.

Ceuthorrhynchus floralis Payk. Hadad, Peér, Tasnád.

Ceuthorrhynchus geographicus Goeze, Hadad; — *asperifoliarum* Gyll. Peér; — *ornatus* Gyll. Peér; — *litura* F. Hadad; — *trimaculatus* F. Balla; — *punctiger* Gyll. Peér; — *pleurostigma* Marsh, Zilah, Tasnád, Szakácsi; — *puncticollis* Boh. Zilah, Hadad; — *scapularis* Gyll. Hadad; — *contractus* Marsh. Hadad, Tasnád, Balla, Baán; — *assimilis* Payk. Peér.

Baris limida Rossi, Tasnád; — *lepidi* Germ. Hadad: —

¹⁾ Ez nem azonos az ab. *punctata* Tutt-tal, mert ennek a neve a szárny-szegélyen levő és a szárny fonákjáról áttetsző pontocskáktól származik.

- coerulescens* Scop. Zilah, Hadad; — *chlorisans* Germ. Hadad.
Limnobaris T-album L. Zilah.
Sphenophorus striatopunctatus Goeze. Zilah, Hadad.
Calandra granaria L. Zilah, Peér.
Balaninus elephas Gyll. Zilah; — *venosus* Grav. Zilah; —
nucum L. Hadad, Zilah; — *turbatus* Gyll. Zilah.
Balanobius crux F. Tasnád; — *pyrrhoceras* Marsh. Peér.
Anthonomus Chevrolati Desbr. Hadad; — *pomorum* L.
Hadad.
Acalyptus alpinus Villa. Peér.
Tychius quinquepunctatus L. Hadad, Pele, Bogdánd; — *juncus*
Reich. Hadad; — *tomentosus* Herbst. Hadad.
Sibinia pellucens Scop. Hadad.
Orchestes fagi L. Hadad; — *pratensis* Germ. Peér.
Gymnetron villosulum Gyll. Hadad; — *v. veronicae* Germ.
Tasnád.
Cionus tuberculatus Scop. Hadad, Szakácsi; — *thapsi* F.
Hadad.
Magdalis ruficornis L. Tasnád.
Apion crataegae L. Peér; — *subulatum* Kirby. Zilah; — *onopordi*
Kirby. Peér, Tasnád; — *vicinum* Kirby. Hadad; — *difficile*
Herbst, Hadad; — *urticarium* Herbst, Hadad; *radiolus* Marsh.
Peér; — *seniculus* Kirby. Peér, Zilah, Tasnád; — *viciae* Payk.
Peér, Pele; — *rariipes* Germ. Hadad; — *apricans* Herbst. Hadad, Zilah;
assimile Kirby. Tasnád, Peér; — *trifolii* L. Hadad, S. Ujlak; —
dichroum Bed. Hadad, Zilah, Szakácsi; — *nigrifarse* Kirby, Sza-
kácsi; — *ebeninum* Kirby. Hadad; — *tenue* Kirby. Balla; — *virens*
Herbst, Tasnád, Szakácsi, Pele, Balla, Görcsön; — *ononis* Kirby.
Hadad; — *loti* Kirby, Peér; — *miniatum* Germ. Hadad, Zilah.
Peér; — *frumentarium* L. Peér; — *violaceum* Kirby, Peér.
Rhynchites betulae L. Hadad, Zilah, Peér, Pele; — *germanicus*
Herbst, Hadad; — *interpunctatus* Steph. Hadad; — *paucivillus*
Germ. Tasnád; — *purpureus* L. Peér; — *auratus* Scop. Hadad.
Rhinomacer betulae L. Hadad, Zilah.
Cyphus nitens Scop. Zilah, Hadad
Atelabus coryli L. Zilah.
Platyrhinus resinosus Scop. Hadad.
Tropideres albistrotris Hbst. Zilah; — *sepicola* F. Hadad.
Mylabris pisorum L. Hadad; — *rufipes* Herbst, Zilah; —
rufimana Boh. Hadad; — *seminaria* L. Hadad; — *varia* Ol.
Hadad; — *imbricornis* Panz, Hadad; — *v. pubescens* Germ.
Hadad.

- Spermophagus cordui* Bohem. Zilah.
Hylurgus piniperda L. Hadad.
Hylesinus fraxini Panz. Hadad.
Scolytus intricatus Ratzb. Hadad; — *rugulosus* Ratzb. Tasnád, Balla.
Nyleborus Saxeseni Ratz. Zilah, Hadad; — *dispar* F. Hadad, Zilah, Tasnád.
Prionus coriarius L. Zilah, Hadad, Peér.
Aegosoma scabricorne Scop. Zilah, Hadad.
Rhagium sycophanta Schrk. Hadad; — *mordax* Deg. Hadad, Zilah; — *inquisitor* L. Hadad.
Torotus meridianus L. Zilah; — *ab. geniculatus* Fourcr. Zilah; — *quercus* Goeze, Zilah.
Acimerus Schäfferi Laich, Hadad.
Acmaeops collaris L. Hadad.
Pidonia lurida F. Hadad.
Leptura rufipes Schall. Hadad; — *livida* F. Zilah, Hadad; *erythroptera* Hagenb. Zilah; — *scutellata* F. Hadad; — *cerambyci-formis* Schrank, Hadad, Zilah; — *aurantata* F. Zilah; — *maculata* Poda Sz. Somlyó; — *arcuata* Panz. Zilah; — *melanura* L. Hadad, Sz. Somlyó; — *bifasciata* Müll. Hadad; — *nigra* L. Hadad, Pele; — *attenuata* L. Tasnád.
Allosterna tabacicolor Deg. Hadad.
Grammoptera ruficornis F. Zilah, Hadad.
Caenoptera minor L. Zilah, Hadad; — *umbellatarum* Schreb. Zilah.
Stenopterus rufus L. Hadad, Zilah.
Callimus angulatus Schrk. Hadad.
Cerambyx cerdo L. Zilah, Hadad; — *Scopolii* Füssl. Hadad, Zilah, Peér.
Phymatodes pusillus F. Zilah; — *testaceus* L. Hadad; — *v. variabilis* L. Hadad, Zilah; — *v. fennicus* F. Hadad; — *v. praeustus* F. Hadad; — *alni* L. Zilah, Hadad, Peér, Sz. Cseh.
Pyrrhodium sanguineum L. Hadad, Zilah, Peér.
Callidium violaceum L. Hadad, Zilah.
Hylotropes bajulus L. Zilah, M. Goroszló, Sz. Somlyó.
Rhopalopus clavipes F. Zilah, Hadad, Sz. Cseh; — *macropsus* Germ. Zilah.
Rosalia alpina L. Zilah.
Aromia moschata L. Zilah, Peér, Hadad, M. Goroszló.
Purpuricenus Koehleri L. Zilah.

- Plagionotus detritus* L. Zilah; — *arcuatus* L. Zilah, Hadad.
Nyctotrechus antilope Zett, Hadad.
Clytus arietis L. Zilah, Hadad.
Clyanthus curius F. Zilah, Hadad, Sz. Cseh; — *sartor* F. Tasnád, Hadad; — *figuratus* Scop. Zilah, Hadad; — *speciosus* Schneid. Zilah, Hadad, Tasnád. Peér.
Auglyptus mysticus L. Zilah, Hadad; — *v. hieroglyphicus* Hbrt. Hadad.
Dorcadiou aethiops Scop. Zilah, Hadad; — *fulvum* Scop. Zilah; — *Scopolii* Hbst. Zilah, Peér, Tasnád; — *decipiens* Germ. Zilah; — *pedestre* Poda, Hadad; — *v. austriacum* Ganglb. Hadad.
Lamia textor L. Zilah.
Monochamus sartor F. Zilah; — *sutor* L. Zilah.
Liopus nebulosus L. Zilah.
Exocentrus lusitanus L. Hadad, Zilah.
Pogonochaerus hispidulus Pill. Zilah; — *hispidus* L. Zilah.
Haplorenmia curculionides L. Zilah; — *nebulosa* F. Zilah.
Anaesthetis testacea L. Hadad, Zilah.
Agapanthia violacea F. Hadad.
Superda populnea L. Pele; — *scalaris* L. Zilah.
Tetrops praenusta L. Hadad, Zilah, Pele. Sz. Cseh.
Stenostola ferrea Schrank, Zilah, Mekes.
Phytoecia pustulata Schrank Hadad; — *rufimana* Schrank. Zilah, Hadad; — *cylindrica* L. Hadad, Bogdánd; — *coerulescens* Scop. Hadad.
Oberea ocalata L. Zilah; — *linearis* L. Kusaly; — *erythrocephala* Schrank M. Goroszló.
Orsodacne lineola v. flava Csiki, Hadad.
Donacia aquatica L. T. Szántó; *claripes* F. Zilah; — *semicuprea* Panz, Zilah, Peér, Tasnád.
Lema lichenis Voet, Hadad, Bogdánd; — *melanopus* L. Hadad, Zilah; — *v. atrata* Waltl. Bogdánd.
Crioceris meridigera L. Hadad; *12-punctata* L. Zilah. Hadad; *14-punctata* Scop. Zilah, Hadad, Peér; — *5-punctata* Scop. Hadad,

Magyarország pillangói

Irta *A. Aigner Lajos.*

V.

II. család. *Pieridae*¹⁾

Középnagyságú pillangók, színük fehér (a magyar nép „fehér pilléi”) vagy sárga; az alsó szárny középséjtte erős harántos ér által elzárt. *Hernyóik* karestűak, két végükön vékonyodók, r vid szőrökkel sűrűn borítva; fejük kicsiny, gömbalakú. *Bábjuk* a faron és testük körül szőtt fonal által van megerősítve, elől többé-kevésbé nyújtott ékben végződik. Európában mintegy 50 faj él.

1. A szárnyak lekerekítettek 2.
A szárnyak hajlítottak vagy hosszúak. 6.
2. A felső szárny külső szegélye gyéren pikkelyezett, áttetsző;
az alapszín fehér, az erek feketék ... 1. nem. **Aporia** Hb.
A felső szárny külső szegélye sűrűn pikkelyezett, az erek
nem feketék 3.
3. A csápok hirtelen megvastagodottak, az alapszín fehér ... 4.
A csápok fokozatosan megvastagodottak, az alapszín sárga ... 5.
4. A felső szárnyon 10–11 ér, az alsó szárny belső szegélyén 2 ér van ... 2. nem. **Pieris** Schrnk.
A felső szárnyon 12 ér, az alsó szárny belső szegélyén
1 ér van. 3. nem. **Euchloe** Hb.
5. A felső szárnyon 11 ér van, a szegélyek a sárga alapon
töbnyire feketék 4. nem **Colias** Leach.
6. A szárnyak er sen hajlítottak; a hím sárga, a nőtény
fehéres 5. nem. **Gonopteryx** Leach.
A szárnyak hosszúak; a középséjt igen rövid, az alap-
szín fehér 6. nem. **Leptidia** Billb

1. nem. **Aporia** Hb.⁹⁾

A szárnyak gyéren pikkelyezettek, fehérek, éles fekete erekkel; a csápok fokozatosan megvastagodottak. A *hernyó* hengeres, A *báb* zömök. Ezen palaearctikus nemnek 5 faja közül Európában és hazánkban csak egy faj él.

¹⁾ *Pieridae*: *Pieris* szerűek, a müzsák melékneve, *Pieria* görög táj után, a honnan származtak.

⁹⁾ *άαργία*: a hiány, alighanem a gyér pikkelyezés miatt.

1. *Aporia Crataegi* L.²⁾

Linné. Systema Naturae. Ed. X. p. 467 (1758); Esper, Die Schmetterlinge in Abbildungen I. tab. 2. fig. 2-3 (177).

A fehér szárnyak a nősténynél félig áttetszők; az erek feketék; a középsőjét erős fekete vonal zárja le. A felső szárny szegélye gyér szürke pikkelyezésű, áttetsző.

Hazánkban mindenütt közönséges, Budapesten máj 17-től jun. 18-ig; némely vidéken néhány évig tömegesen lép fel, majd több évre szinte eltűnik, hogy más helyeken ép oly nagy mennyiségben tűnjék fel.

Nagyságban és rajzban nagyon eltérő. Általában 55–57 mm. széles, egyesek azonban megütik a 68 mm.-t is, míg fogságban elégtelenül táplált példányok olykor csak 41 mm.-t érnek el.

A szabályos ♂-nek egész erezte fekete, a felső szárny szegélyén kissé kiszélesedve, rövidke fekete sávval, mely a középsőjét elrekeszti. Némely példányon márennél a sávnál kezdetét veszi az említett kiszélesedés, mely rendszeren szürke, sokszor azonban csaknem fekete. Az alsó szárnyon ez a kiszélesedés ritkábban s akkor is csak gyöngén lép fel; ellenben a középsőjét harántere olykor megszélesbedett

A ♀-en a felső szárny erei barnák, az alsó szárnyéi feketék, itt is ott is többé-kevésbé szürkén szélesedve, a felső szárny középfoltja némelykor meglehetősen szélesen szürke. A discus a középsőjét körül, az elülső szegélytől a belső szegélyig szélesen üveges-pikkelytelen. Ez a pikkelytelenség nem ritka esetekben az egész szárnyra kiterjed, s ilyenkor csupán a külső szegély felé lép fel minden sejtben egy-egy hosszukás fehér folt, legvilágosabban az apexen; igen ritkán ezek is hiányzanak, a középfolt mindig. Az alsó szárnyon a pikkelytelenség többnyire csak a discusban, a szegély felé csak kevésbé mutatkozik. A középsőjét harántere olykor kevésbé megszélesbedett. Ennek a ♀-nél is előforduló alaknak elkülönítése nem lenne indokoltan és a Cosmovicci által ajánlott elnevezés: *var. alpicca*¹⁾ érvényre juthatna.

A ♀ felső szárnya igen ritka esetben egészen fehér pikkelyes, de akkor is némelykor oly gyöngén, hogy a szárny annak dacára áttetsző. Különösen feltűnő egy ily ♀, melyet Púinál (Hunyad m.) fogtak. Összes erei barnák, a felső szárny szürke középfoltja az elülső szegélyen a szárny csúcsáig szélesen folytatódik s az alsó szárny harántos erén is kis szürke pécset mutatkozik.

¹⁾ Crataegus: galagonya.

²⁾ A pikkelytelen.

Még nevezetesebb egy nagy ♀ (63 mm.), mely fölül is, alul s egészen kormos fekete. Ezen eltérést, melyet ab. *Koyi*-nak neveztem el, Habetin János Orsován fogta (1893 máj.) (Ábráját l. Rovartani Lapok VI. 18.)

A lepke este társasan szeret virágzó *Salvia*, *Onobrychis*, *Carduus* stb. ülni *Petje* kúpalakú, sárgáé. *Hernyója* hamuszínű, hátán fekete, narancssínű vagy sárga sávval, oldalt vörösen sárga vonallal, 40 mm. hosszú. Közös fonadékbán (hernyófészkekben) történt kitelelés után április közepétől június elejéig a gyümölcsfákat, nevezetesen: *Prunus domestica* (szilva), *Pirus communis* (körte) és *Pirus malus* (alma) nagy mértékben rongálja, de *Prunus spinosus* (kökény), *Pr. cerasus* (cseresznye), *Crataegus oxyacanthus* (galagonya) *Cotoneaster* (naspolya), *Rosa* (rózsa) és *Prunus padus* is él, sőt tömeges felléptekor, ha jobb eledelből kifogy, apró növényekre, kivált konyhanövényekre is áttér. Tavaszkor kissé elszélednek a hernyók, de mint minden efféle fészkes hernyó, egymás közelében maradnak és csak akkor távolodnak el jobban egymástól, ha a bábozás ideje közeleg: rendszerint a tápláló növény ágain bábozódnak. A 80-as évek végén a hernyó oly tömördek mennyiségben lépett fel, hogy az éhségtől üzetve végre a fiatal tölgybokrokat is megtámadta és lekopasztotta. *Bábjá* sárgás, fekete, szürke és sárga szabálytalan pontokkal és sávokkal.

Parazitái: *Parerorista confinis* Fll. és *Blepharidea vulgaris* Fll. Diptera fajok; *Pteromalus puparum* (L.), *Monodontomerus nereus* Walk., *M. obsoletus* (Fabr.) Spin., *M. virens* Thoms. és *Chalcis flavipes* Panz. Chalcidida-fajok; *Apanteles glomeratus* (L.) Reinh. Braconida-faj; *Ichneumon oscillator* Wsm., *Amblyteles Gerduli* Wsm., *Pimpla flavicans* Grv. és *P. varicornis* Gr. Ichneumonida-fajok. A bábból kikelő élősdiek rendszeren a fejrészt fúrják át.

Előfordul az összes szomszéd országokban Elterjedési köre: Angliától Japánig (10–140°) és Lapphontól Farisztánig (68–35°).

2. nem. *Pieris* Schrk.¹⁾

A csapok végük felé hirtelen vastagodnak, alul fehéren és feketeén gyűrűzöttek, csaknem oly hosszúak mint a felső szárny fele; a szárnyak alapszíne fehér; a felső szárny meglehetősen éles, csúcsa fekete. A *hernyó* hengeres, finoman szőrözött, társasan él, kivált káposztaféléken. A *báb* fejrésze hegyes, hátán ékszerű púp van. A 15 palaearctikus faj közül hazánkban 5 fordul elő.

1) *Pieris*: az egyik muzsa neve.

1. Az alsó szárny alul egyszínű 2.
Az alsó szárny alul zöldes rajzolatú 4.
2. A felső szárny csúcsán levő rajz sarlóalakú ... **Brassicae** L.
A felső szárny csúcsán levő rajz három- vagy négyszögalakú 3.
3. A felső szárny csúcsán levő rajz háromszögalakú, kicsiny,
halványzsinű, a felső szárnyon egy (hímen) vagy két
(nöstényen) petty van, mely alul is látható. **Rapae** L.
Ugyanoly rajzolatú, mely alul nem látható ... **Ergane** H. G.
4. Az alsó szárnyon alul az erek sötét zöld behintésűek **Napi** L.
Az alsó szárnyon alul zöldes foltok vannak ... **Daphidice** L.

2. *Pieris Brassicae* L.¹⁾

Linné, Systema Naturae. Ed. X. p. 467 (1758); **Esper**, Die Schmetterlinge in Abbild. I. tab. 3. fig. 1. (1777).

A szárnyak tejszínűek; a felső szárny csúcsán sarlóalakú rajz van, mely a harmadik sejtig ér; a nöstényen az 1. és 3. sejtben egy-egy fekete petty, mely alul is megvan és a belső szegélyen ékszerű fekete folt ül; a hímen csak a fonák oldalon van 1 fekete petty. Az alsó szárny elülső szegélyén 1 fekete petty van.

Hazánkban mindenütt közönséges kertekben és réteken, többnyire két helyenkint kedvező években 3 ivadékban is (Budapestre n. április 14-től június 15-ig, június 30-tól augusztus 30-ig és október közepén) többnyire nagy példányokban, melyek a 65 mm-t is megütik, legtöbbször alul sárgás. Havasi példányoknál az alsó szárny alul inkább szürkés sárga.

Nem igen változó faj. Eperjesen fogtak egy nöstény példányt melynek felülete sárgás, felső szárnya pedig kissé feketés behintésű; Tusnádon pedig rózsas tünetű példányt figyeltek meg.

A pillangónak tömeges vándorlását több ízben megfigyeltek.

Petűjét többnyire 10-12-ként együtt rakja le a tápláló növény leveleinek alsó oldalára. *Hernyója* zöldessárga fekete pettyekkel hátán és oldalán sárga sávval; társasan él a következő növényeken: Brassica napus (káposzta), Sinapis (mustár), Cochlearia (kalánfű), Lepidium (zszázsa), Raphanus (retek), Cardamine (foszlár), Matthiola annua (színes ibolya), Tropaeolum majus (spanyol sarkantyú). Reseda odoratus (rezeda). Nizzán Capparis spinosán (kapor) is. Gyakran, kivált augusztus-szeptemberben a káposztaféléket erősen pusztítja. Volt eset rá, hogy a hernyók, miután a káposztást tönkretették, takarmányrépa ültetvénybe mentek át. Ha a táplálékból kifognak, sokszor nagy darab földet vándorolnak, míg ismét kedvező

¹⁾ Brassica : káposzta.

helyre akadnak. Ilyenkor akárhányszor vasúti töltésen is áthaladva, milliónyi példányaitól az egész vonat kerekei annyira megszírosodtak, hogy forogtak ugyan, de nem haladtak s a vonat megállt, míg a síneket homokkal be nem hintették. Kifejlődve 30–40 mm. hosszú. *Bábja* hasonlít az *A. crataegi*-éhez, de a rajta levő pontok sokkal apróbbak. Kitelel, fához-falhoz erősítve.

Parazitái: *Blepharidae vulgaris* Mg., *Machaira serriventris* Rdi. és *Masicera sylvatica* Meade Diptera-fajok; *Tetrastichus lissonotus* Müll., *Pteromalus puparum* (L.) Swed. és *Microglenes nigroclypeatus* Am. Kirch. Chalcidida fajok; *Apanteles jucundus* Marsh., *A. rubripes* (Hal.) Reinh., *A. (Microgaster?) spirius* Wsm. Reinh. és *Microgaster glomeratus* L. Braconida-fajok, és *Limmeria ebenina* Gr. Ichneumonida-faj.

Ezek közül a hernyónak különösen elkeseredett ellensége a *Pteromalus puparum* és *Microgaster glomeratus*. Az utóbbinak több száz álczája él a hernyó bensejében, annélkül azonban, hogy annak tápláló csatornáját átfurnák; végül a hernyó testakaróján át kijönnek és immár gyorsan elpusztuló áldozatuk testén el is bábóznak. Ezen fehér vagy sárgás színű apró bábokat, melyek a holt hernyót egészen elborítják, a nép a hernyó tojásának tartja. A *Pteromalus puparum* és más élősdiek álczái a hernyónak csupán zsiradék részével táplálkoznak és csak miután az elbábózódott volna, emésztik fel a bábnek egész tartalmát s a bábót saját átalakulásuk miatt vagy már őszkor elhagyják vagy kész rovarként csak tavaszkor kelnek ki belőle. Az élősdiken kívül, a melyek a többi Pieris-fajokat is hasonló módon megtizedelik, még járványos betegségek is pusztítják a hernyókat.

Előfordul az összes szomszéd országokban. Elterjedési köre: Spanyolországtól Japánig (10–14°) és Norvégiától Egyiptomig (65–30°).

Adatok Magyarország rovar-faunájához.

(Közlemény a Paedagogium biológiai laboratoriumából.)

Közléteszi *Dr. Ványel Jenő*.

III. Hymenoptera. Hártyásszárnyúak.

I.

A hártýásszárnyú rovarok gyűjtésében az összes hallgatók részt vettek ugyan, de a velük való foglalkozás leginkább Gulyás

Florián. Spat János (1903), továbbá Csaplár Aladár, Lendvay Dezső és Moczár Miklós (1904) feladata volt: a mennyiben ők gyűjtötték, praeparálták, meghatározták és gyűjteménybe rendezték a Hymenopteraikat. A meghatározás nehéz munkájában különösen *Mocsáry Sándor*, kir. tanácsos, nemzeti múzeumi igazgató ör volt szíves segédkezni; e megbecsülhetetlen fáradságáért, tapasztalt jó-ságáért, lekötelező szívességeért kellemes kötelességem mind az in-tézet, mind a hallgatók és saját magam nevében is leghálásabb köszönetet mondani.

A hallgatók 1901-ben 544 drb., 1902-ban 605 drb., 1903-ban 740 drb. és 1904-ben 2653 drb. vagyis összesen 4547 drb. hártványsszárnyú rovar és gubacsot gyűjtöttek. A gyűjtött állatok a következő 392 fajhoz tartoznak.

Cimbex humeralis Geoff. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégyháza; — *lutea* L. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégyháza; — *femorata* L. I. Rákos; — *connata* Schrk. I. Tisza-Alpár.

Clavellaria amerinae L. I. Tisza-Alpár, Félégyháza.

Abia nigricornis Leach. I. Tisza-Alpár; — *sericea* L. I. Félégyháza.

Hylotoma euodis L. I. Budapest, Szarvaskő (Heves m.); — *pygmaea* Pnz. II. Visegrád; — III. Putnok; — *rosae* L. I. Félégyháza; — II. Kömlőd; — III. Putnok.

Phymatocera fuliginosa Schrk. I. Budapest

Emphytus coxalis Klug. III. Putnok.

Dolerus germanicus Fabr. I. Békás-Megyer; — *gonayer* Fabr. I. Budapest; — *fissus* Htg. I. Budapest, Békás-Megyer, Tisza-Alpár; — II. Visegrád.

Rhogogastera viridis L. I. Félégyháza.

Tenthredopsis Thomsoni Knw. I. Félégyháza; — II. Visegrád; — *Raddatzi* Knw. I. Félégyháza; — *neglecta* Lep. I. Budapest, Félégyháza; — II. Visegrád; — *stigma* Fabr. II. Visegrád; — *hungarica* Klug. II. Visegrád.

Macrophya rustica L. I. Félégyháza; — *postica* Brullé. I. Budapest, Félégyháza; — III. Kömlőd; — *diversipes* Schrk. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár; — II. Kömlőd; — III. Putnok; — *12-punctata* L. I. Budapest, Félégyháza; — II. Visegrád.

Allantus costatus Klug. I. Félégyháza; — II. Perkáta; — *scrophulariae* L. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár; — II. Kömlőd; — III. Putnok; — *Dahlia* Klug. I. Félégyháza.

Tenthredo coryli Panz. I. Budapest, Félégyháza, Csongrád; — II. Visegrád; — *fagi* Panz. III. Leibicz; — *mesomelaena* L. I. Budapest; — *flava* Scop. III. Leibicz.

Lyda nemoralis L. I. Félégyháza.

Cephus pygmaeus L. I. Budapest, Csongrád; — II. Perkáta, Kömlöd.

Xiphodria longicollis Latr. I. Budapest, Félégyháza; — II. Kömlöd.

Sirex juvenens L. IV. Bártfa; — VI. Dubova; — *noctilio* Fabr. III. Viszóka; — *carinthiacus* Knw. III. Viszóka; — *gigas* L. I. Félégyháza, Kecskemét; — II. Kőszeg; — III. Selmeczbánya, Putnok; — IV. Bártfa; — V. Maroskecze, Bálványosfürdő; — VI. Dubova.

Neuroterus baccarum L. I. Török-Bálint; — *laeviusculus* Schek. I. Félégyháza; — *lanuginosus* Gir. I. Budapest; — II. Keszthely; — *lenticularis* Oliv. I. Budapest; — *numismalis* Oliv. I. Budapest; — *saltans* Gir. I. Budapest.

Dryophanta agama Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *cornifex* Htg. I. Budapest; — *divisa* Htg. I. Budapest; — *folii* L. I. Budapest, Dánospuszta; — II. Keszthely; — *pubescentis* Mayr. I. Török-Bálint.

Chilaspis nitida Gir. I. Budapest.

Biorrhiza terminalis Fabr. I. Budapest, Török-Bálint, Kecskemét; — II. Keszthely.

Cynips argentea Htg. I. Török-Bálint (sok); — *aries* Gir. I. Budapest, Csongrád; — *caliciformis* Gir. I. Török-Bálint; — *calicis* Burg. I. Dánospuszta, Csongrád; — *Caput-Medusae* Htg. II. Keszthely; — III. Putnok; — *conglomerata* Gir. I. Török-Bálint; — *coriaria* Haimh. I. Budapest, Török-Bálint; — *galeata* Gir. I. Török-Bálint; — *glutinosa* Gir. I. Budapest, Török-Bálint; — *hungarica* Htg. I. Budapest, Csongrád; — *Kollarii* Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *lignicola* Htg. I. Budapest; — *polycera* Gir. I. Budapest, Török-Bálint; — *tinctoria* Oliv. I. Budapest; — *truncicola* Gir. I. Török-Bálint.

Andricus aestivalis Gir. VI. Apatin; — *autumnalis* Htg. I. Török-Bálint; — *fecundatrix* Htg. I. Budapest; — *gladium* Gir. I. Budapest; — VI. Apatin; — *lucidus* Htg. I. Budapest, Török-Bálint; — *Mayri* Wachtl. I. Budapest; — *urnaeformis* Fonsc. I. Török-Bálint.

Synophrus politus Htg. I. Budapest.

Anlax glechomae Htg. I. Budapest; — II. Visegrád; — III. Dobsina.

Rhodites eglanteriae Htg. I. Török-Bálint; — *rosae* L. I. Budapest, Török-Bálint; — II. Visegrád; — III. Putnok, Lipótvár; — V. Maroskecze; — VI. Dubova; — *spinossimae* Gir. I. Budapest.

Ichneumon J. — *culpator* Schrk. I. Budapest, Tisza-Alpár,

Félegyháza, Dánospuszta ; — II Kömlőd ; — *zonalis* Grav. I. Tisza-Alpár ; — *sarcitorius* L. I. Tisza-Alpár.

Amblyteles palliatorius Grav. I. Tisza-Alpár ; — *fasciatorius* Fabr. I. Tisza-Alpár ; — *amatorius* Müll. I. Budapest, Tisza-Alpár, Dánospuszta ; — *negatorius* Fabr. I. Félegyháza ; — *uniguttatus* Grav. I. Félegyháza, Dánospuszta, Budapest ; — II. Kömlőd ; — *camelinus* Wesm. I. Tisza-Alpár, Félegyháza ; — *fusorius* L. V. Maroskecze ; — *fossorius* Müll. I. Félegyháza.

Crypturus argiolus Grav. I. Tisza-Alpár.

Cryptus albatorius Grav. I. Budapest ; — II. Visegrád ; — III. Putnok ; — *gratosus* Tschb. I. Félegyháza, Dánospuszta ; — *spiralis* Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok ; — *tarsoleucus* Grav. I. Budapest, Félegyháza, Tisza-Alpár ; — *viduatorius* Grav. III. Putnok.

Trychosis plebeja Tschek. II. Kömlőd ; — III. Putnok.

Stylocryptus vagabundus Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. — Lipótvár.

Opheltes glaucopterus L. I. Budapest, Csongrád ; — II. Lipótvár.

Hellwigia elegans Grav. I. Félegyháza, Tisza-Alpár.

Ophion luteus L. I. Budapest.

Campoplex falcator Thunb. I. Budapest, Tisza-Alpár ; — II. Visegrád, Kömlőd ; — III. Lipótvár ; — *nitidulator* Hlgr. II. Visegrád.

Bauchus falcator Fabr. I. Budapest, Tisza-Alpár.

Evetastes fornicator Fabr. I. Félegyháza ; — *laevigator* Vill. I. Félegyháza.

Lissonota hians Thoms. I. Budapest, Csongrád ; — *parallela* Grav. I. Félegyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok.

Pimpla instigator L. I. Félegyháza, Tisza-Alpár ; — *inflata* Grav. I. Csongrád.

Ephialtes dux Tschek. I. Budapest ; — *tuberculatus* Fourcr. I. Tisza-Alpár.

Rhyssa hungarica Mocs. I. Budapest ; — *obliterata* Grav. V. Maroskecze ; — *persuasaria* Grav. V. Alsó-Szent-Mihályfalu.

Alomya ovator L. I. Tisza-Alpár.

Vipio desertor Fabr. I. Budapest ; — *uominator* Fabr. I. Rákospalota ; — *appellator* Nees. I. Budapest, Félegyháza.

Cardiochelis saltator Fabr. I. Félegyháza.

Helcon torulator Nees. I. Budapest.

Cremnops desertor Latr. I. Budapest, Félegyháza, Csongrád ; — II. Kömlőd.

Leucopsis dorsigera Fabr. I. Budapest, Félegyháza.

Chalcis flavipes Panz. I. Budapest, Félégyháza, Tisza-Alpár ;
 -- II. Kömlőd ; — *intermedia* Dalm. I. Budapest ; — III. Putnok.
Ellampus v. virescens Mocs. I. Félégyháza ; — *bideus* Först.
 I. Félégyháza.

Holopyga amoenula Dhlb. I. Félégyháza. Mátrakécs ; — *chrysonota* Först. I. Félégyháza ; — *ahenea* Dhlb. I. Félégyháza.

Hedychrum Gerstaeckeri Chevr. I. Félégyháza ; — *nobile*
 Scop. I. Félégyháza ; — *rutilans* Dhlb. I. Tisza-Alpár, Félégyháza.

Chrysis analis Sp. I. Félégyháza ; — *Zetterstedti* Dhlb. I. Félégyháza ; — *dichroa* Dhlb. II. Visegrád ; — *cyanea* L. I. Félégyháza ; — II. Kömlőd ; — *fulgida* L. I. Budapest. Félégyháza ; — *scutellaris* Fabr. I. Félégyháza ; — *ignita* L. I. Budapest, Tisza-Alpár, Félégyháza ; — II. Kömlőd ; — III. Putnok ; — *Rudii* Schuck. V. Alsó-Szent-Mihályfalu ; — *purpurata* Fabr. I. Félégyháza ; — *Dalla-Torreana* Mocs. I. Félégyháza ; — *Leachii* Schuck. I. Félégyháza
Parnopes grandior Pall. I. Félégyháza.

Magyarország Cerambycidai.

Irta Csiki Ernő.

XXI.

78. nem : **Menesia Muls.**

Fekete, a csápok tő- és csatlóíze fekete, a többi íz barna. a lábak sárgák, a homlok, egy hosszanti sáv az előtör közepén, a paizsoeska és egy kerek folt a szárnyfedők csúcsán fehér szőrös. Hossza 5--7 mm. — Előfordul Közép-Európában; nálunk ritka, termőhelyei: III. Borosznó ; V. Zilah, Kézdivásárhely, Szent-Erzsébet, Medgyes, Szászrégen ; VI. Herkulesfürdő, Korniaréva. (*biguttata* Redtb.)

1. **bipunctata Zoubk.**

79. nem : **Tetrops Steph**

(*Polyopsia* Muls.)

Fekete, a csápok vége többnyire barnás, a szárnyfedők barnás-sárgák, csúcsuk fekete⁰⁾, a lábak sárgák vagy rész-

⁰⁾ Némelykor a szárnyfedők egészen feketék (ab. *nigra* Kr.) Ez a színváltozat hazánkban valószínűleg szintén meg lesz található a magasabb legyeződéken.

ben feketék. A fej és az előtor finoman, a szárnyfedők erőteljesebben pontozottak. A fejet barnás, az előtort és a szárnyfedőket sárga felálló szőrözet fedi. Hossza 3,5—4,5 mm. — Előfordul Európában és Szibériában, nálunk közönséges. (*ustulata* Hagenb., *pilosa* Fourcr.)

1. praeusta Linn.

Változata: Némelykor a szárnyfedők oldalszélén egy széles, az utolsó negyedig terjedő sáv és a csúcson egy kiterjedt folt barnás-fekete vagy fekete. A törzsfajnál nagyobb. Hossza 5—5,6 mm. — Előfordul az Alpeseekben és hazánkban (V. Nagyszeben). ... **1a. var. Starcki Chevrl.**

80. nem: **Stenostola Muls.**

1. Fekete, a szárnyfedők sötét kékes-zöld színűek, a test felülete rövidebb elálló szürke és hosszabb felálló szürkés-barna szőrözettel fedett. A homlok, az előtor oldalainak és a paizsocskának szőrözete fehéres. Hossza 9—12 mm. — Előfordul egész Európában, hazai termőhelyei: I. Budapest, V. Retyezát, Nagy-Disznód (Götzenberg), Szeben-Boicza, Nagy-Csűr. (*plumbea* Bon., *tiliae* Küst.)

1. ferrea Schrnk.

- Fekete, a szárnyfedők sötét szürkés-feketék, testhez simuló sűrű szürkés-fehér szőrözettel és hosszabb szürkés-barna felálló szőrökkel fedettek. A homlok, az előtor töve kétoldalt, a paizsocska és a melloldalak sűrűn fehér szőrösek. Hossza 9—13,5 mm. — Előfordul közép-Európában, termőhelyei: I. Budapest, V. Verestoronny, VI. Herkulesfürdő, VII. Našice. (*alboscuteolata* Kr.) **2. nigripes Fabr.**

81. nem: **Pilemia Fairm.**

1. A csápok egyszínűek. A test sárga vagy szürkés-sárga sűrű, testhez simuló szőrözettel fedett, közben hosszabb felálló szőrökkel. Az előtoron a szőrözet három hosszanti sáv alakjában sűrűbb. A szárnyfedőkön a szőrözet foltosan oszlik szét. Hossza 8—15 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában, Dél-Oroszországban, a Kaukázusban és Türkisztánban; nálunk nem nagyon ritka (I. Budapest, Péczel, Isaszegh, Peszér, Dabas, Kalocsa, Debreczen; II. Pécs; V. Deés, Gyéke, Mezőzáh; VI. Ulma, Gerebencz). (*atomaria* Towns, *holosericea* Fald. **3. hirsutula Fröhl.**
- A csápok a harmadik ízről kezdve fehér szőrösek, a csúcson fekete gyűrűvel. A test felülete szürkés-fehér testhez

simuló szőrözettel fedett, közbeszort felálló hosszabb szőrök nélkül. Az előtor közepén hosszanti sáv alakjában csoportosul a fehéres szőrözet. Hossza 9–13 mm. — Előfordul Dél-Franciaországban és hazánkban: I. Mezőkövácsháza; II. Pécs; V. Kolozsvár, Torda, Déva; VI. Palánka, Ulma, Bázias. (*aenlusae* Fuss). ... **2. tigrina Muls.**

82. nem; **Phytoecia Muls.**

1. A szem nem ketté osztott, a szemlécz mélyen nyúlik be a szembe, de a két fél hátul mindig összetügg. ... 2.
- A szem teljesen kettéosztott. — 4. alnem: **Opsilia Muls.** 10.
2. A csápok tőizének külső felületén élesen kiemelkedő lécz van — 1. alnem: **Cardoria Muls.** — Feketés, a csápok, labak, szárnyfedők és némelykor az előtor felül vöröses. A paizsocska és előtte az előtoron egy kis foltocska sűrűn fehérszőrös, a test különben vékonyabb szürkés-fehér szőrözettel fedett. Hossza 8–14 mm. — Előfordul Közép-Európa déli részében, Dél-Európában, Kis Ázsiában és a Kaukázusban; nálunk elég ritka. Termőhelyei: I. Budapest, Péczel, Bihar m.; II. Pécs; V. Nagyenyed, Gyeke, Mezőzáh, Nagyszeben, Szent-Erzsébet. ... **1. scutellata Fabr.**
- A csápok tőizén nincs kiemelkedő lécz ... 3.
3. A szárnyfedők feketék vagy szürkés-feketék. vállszögletük s á r g a — 2. alnem: **Musaria Thoms.** ... 4.
- A szárnyfedők egyszínű feketék vagy szürkés-feketék, vállszögletük n e m s á r g a. — 3. alnem: **Phytoecia s. str.** 5.
4. A fej sárgás-vörös. Fekete, a fej, az előtor háta és a lábak sárgás-vörösek, a szárnyfedők vállszöglete és a potroh vége sárga. A fejen és az előtoron több fekete foltal. A czombok vége és a lábfej fekete. A fej és az előtor hosszú felálló, a szárnyfedők, a mell és a potroh sűrű testhez simuló sárga vagy szürkés-sárga szőrözettel fedettek. Hossza 8–17 mm. — Hazánkon kívül csak Ausztriában fordul elő; termőhelyei: I. Budapest, Péczel, Csepel, Kalocsa; III. Beczkó; IV. Sátoraljaiújhely; V. Torda, Brassó, Veresmart, Szent-Erzsébet, Szászsebes; VIII. Fiume, Novi, Zengg; IX. Dalmácia. (*punctulata* Gmel.) ... **2. Argus Fröl.**
- A fej fekete. Fekete, az előtor háta sárgás-vörös, elülső és hátulsó széle és két kiemelkedő kerek fénylő folt a közepén fekete, a lábak vöröcs-sárgák, a lábfej fekete. A fejet és az előtort hosszú es felálló sárgás-barna. a

szárnyfedőket sűrű testhez simuló szürke vagy feketés-barna szőrözet fedi, a szárnyfedők színe ennél fogva szürke vagy fekete. Hossza 9–15 mm. — Előfordul Közép-Európában és Szibériában, nálunk egyes vidékeken nem ritka. Júniusban főleg *Astrantia*-leveleken gyűjthető. (*Janus* Fröl. *compacta* Pic.)

3. **affinis** Harrer
5. A potroh vége és egy folt az előtor hátán sárgás-vörös. 6.
— A potroh és az előtor háta egyszínű 7.
6. Az előtor hátának közepén az elülső széle mellett lapos, kerek sárgás-vörös foltal. Fekete, testhez simuló szürke szőrözettel sűrűn fedett, a paizsoeska szőrözete fehér. A czombok (tövük kivételével), az elülső lábszarak és a potroh utolsó szabadon fekvő gyűrűje és némelykor az utolsóelőttinek hátsó széle is sárgás-vörös. Hossza 6,5–10 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában és a Kaukázusban, nálunk nem ritka. Termőhelyei: I. Budapest, Pilis-hegy. Isaszegh. Dabas. Kaloosa. Mezőkovácsháza, Nagyvárad; IV. Sátoraljaiújhely; V. Hátszeg. Nagycsűr. Medgyes, Gyeke Mezőzáh; VI. Temesvár, Jaszenova, Resicza, Herkulesfürdő; VII. Dálja, Diakovár; VIII. Fiume; IX. Spalato. (*punctum* Mén.)
4. **virgula** Charp
- Az előtor hátának közepén levő sárgás-vörös folt hosszúka, ormósan kiemelkedő. Fekete, a czombok (tövük kivételével) és az elülső lábszár vöröses sárgák, a középső és hátsó czombok vege is többnyire fekete, az utolsó potrohgyűrű sárgás-vörös; a test felületét sűrű szürke szőrözet fedi. Hossza 6–9 mm. — Közép- és Dél-Európában és kis-Ázsiában fordul elő, nálunk nem ritka (*lineola* F.)
5. **pustulata** Schrnk
7. Fémfenyű zöld vagy kék, az elülső lábak sárgás-vörösek, csak a czombok töve és a lábfej fémfenyű feketés-zöld. A testet hosszú felálló szürkés-fehér szőrözet fedi. Hossza 6–11 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában, nálunk nem ritka, (*coccyula* Scop., *cylindrica* Laich., *flavimana* Panz. *coelestis* Towns., *gilvimana* Mén.)
6. **rufimana** Schrnk
- Fekete, a test felületét szürkés-fekete vagy sárgás-szürke szőrözet fedi. 8.
8. A középső és hátsó czombok (tövük kivételével) sárgák. Fekete, testhez simuló szürke szőrözettel fedett. A homlok, egy hosszanti sáv az előtor közepén, a paizsoeska és a mell oldalai sűrű fehér vagy sárga szőrözettel fedettek.

- Hossza 5–12 mm. — Előfordul Közép- és Dél-Európában, Kis-Ázsiában és a Kaukázusban, nálunk közönséges. (*ictérica* Schall., *cylindrica* Scop., *ragusana* Küst.) **7. ephippium Fabr.**
- A középső és hátsó lábak egyszínű feketék 9.
9. Az elülső czombok (tövik kivételével) sárgás-vörösek. Fekete, az elülső czombok szélső fele és az elülső lábszárak sárgás-vörösek. Az előtor közepén egy hosszanti sáv, a paizsocska és a melloldalak fehér-szőrösek. Hossza 6–11 mm. — Egész Európában és Kis-Ázsiában él, nálunk közönséges. (*fuliginosa* Scop., *cinerea* De Geer, *silphoides* Schrnk., *simplonica* Stierl. artef.) **8. cylindrica Linn.**
- Az elülső czombok feketék. Fekete, a homlok, az előtor kétoldalt és egy hosszanti sáv a közepén, a paizsocska és a mell oldalai fehér szőrösek, a test különben szürkés-fehér szőrözettel fedett. Hossza 6–12 mm. — Előfordul Észak- és Dél-Európában, nálunk nem ritka. (*suturalis* F., *melanoceras* Gmel., *canaliculata* Fröl., *coerulescens* Brahm., *julii* Muls., *Caroni* Muls.) **9. nigricornis Fabr.**
- V á l t o z a t a : Némelykor az elülső lábszárak töve sárga. Előfordul a törzsfaj társaságában. **ab. solidaginis Bach.**
10. A felső állkapcsok csúcsa kéthegyű. Fekete, a testet sűrű testhez simuló szürkés-zöld vagy kékes-zöld szőrözet fedi. a fejtető kétoldalán, az előtor közepén és két oldalán egy-egy sáv és a paizsocska világosabb és sűrűbb szőrözettel fedett. Hossza 7–13 mm. — Előfordul Európa déli felében, Algírban, Kis-Ázsiában és Szibériában, nálunk közönséges. (*virescens* Fabr.)... .. **10. coerulescens Scop.**
- A felső állkapcsok csúcsa egyszerű, egyhegyű 11.
11. Fekete, szürke szőrökkel fedett. A hímnek első és második haslemeze hátulsó szélük közepén hátrafelé irányult kampóval végződik. Hossza 6–9 mm. — Előfordul Németországban, Ausztriában és nálunk; ritka. Termőhelyei: I. Budapest; IV. Körtvélyes; V. Szász-Ujfalu, Medgyes. **11 uncinata Redtb.**
- Fémfényű sötét-kék vagy zöld, finom szürke szőrözettel, a fej, az előtor és a test alul azonkívül hosszabb szőrözettel is fedett. Hossza 4,5–7 mm. — Előfordul Európa déli felében, ritka. Termőhelyei: I. Budapest; IV. Sátoraljaújhely, Tolcsva, Varannó, Vihorlat; V. Torockzó-Szent-György, Szász-Ujfalu, Medgyes, Segesvár, Mezőzáh; VI. Ulma, Bázias, Herkulestüredő. (? *chlorizans* Chevrol.) **12. molybdaena Dalm.**

Különfélék.

„Az állatok színe és a mimicry“ című értekezésének befejező részét előadta Dr. Entz Géza a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1905. januári ülésében. Az egész értekezés kivonatát közelebb hozza lapunk. — A februári ülésben bemutatja Dr. Gorka Sándor Tunner J. Károly-nak „*A csikbogar (Cybister laterimarginalis) hím ivarkészülékének morfológiája és vérének osmotikus nyomása*“ című értekezését. — A márcziusi ülésben ismerteti A. Aigner Lajos Ulbrich Edénnek „*Adatok Magyarország lepkefaunájához*“ című dolgozatát, mely jelen és jövő füzetünkben jelenik meg; utána Csiki Ernő bemutatja a magyarországi Morphocarabusokat és felemlíti azokat a tulajdonságokat, melyeken a csoport osztályozása alapszik, a fősúlyt a szárnyfedők skulpturájára s annak helyes értelmezésére helyezvén. — Az áprilisi ülésben Csiki Ernő „*Négy magyarországi s egy új bogarat*“ mutat be és rendszertani állásukat ismertetvén, összehasonlítja őket a rokon fajokkal. — A májusi ülésben A. Aigner Lajos „*Új magyar lepkealakok*“ címe alatt bemutat néhány oly feltűnő lepkeeltérést, melyek külön elnevezésre számot tarthatnak. Ezek a következők: *Aporia Cratægi* L. ab. *Koyi* (fekete eltérés), *Melitæa Cinxia* L. ab. *Horváthi* (sötét eltérés), *Melitæa Cinxia* L. ab. *Uhrnyi* (csaknem rajztalan), *Melitæa Cinxia* L. ab. *Mocsáryi* (szétfolyó rajzolattal), *Melitæa Phoebe* Kn. ab. *Geyeri* (megfogyott rajzzal), *Melitæa Didyma* O. ab. *Fischeri* (meg ogyott rajzolattal), *Argynnis Dia* L. ab. *Hudáki* (sötét alsó szárnynyal), *Melanargia Japygia* Hbst. ab. *immaculata* (kevés rajzú), *Melanargia Galatea* L. ab. *Frauzenau* (fakó színezésű), *Lycaena Bellargus* Rott. ab. *Czekeli* (szürkés kék), *Lycaena Bellargus* Rott. ab. *parvipunctata* (fonakján a rendesnél kevesebb szemfolttal), *Lycaena Bellargus* Rott. ab. *confluentis* (fonakján egybefolyt szemfoltokkal), *Hypogymna morio* L. ab. *Nátyi* (fakó színezésű), *Calophasia casta* Bkh. ab. *Birói* (sötét színezésű), *Boarmia gemmaria* Brahm. ab. *Rebeli* (fekete eltérés), *Arctia Caja* L. ab. *flava* (sárga alsó szárnynyal), *Arctia Hebe* L. ab. *Wassii* (ugyanúgy), *Zygaena carniolica* S. ab. *Vángeli* (foltjai keretnélküliek), *Lycaena Damon* Schiff. ab. *caeva* (fonakján szemfoltok hián), *Chilades trochilus* Fr. var. *grisea* (szürkés színezésű), és *Thecla Ilieis* ab. *Fountaini* (igen világos színű eltérés). — Utána Tafner Vidor „*Adatok Magyarország atkafaunájához*“ című dolgozatát mutatja

be Dr. Szilády Zoltán. Szerző régóta foglalkozik hazánk atkáival, különösen az Oribatidákkal. Felsorolja a faunakatalogus megjelenése óta hazánkra nézve újaknak bizonyult fajokat s egyúttal négy új fajt ír le.

A szőlőiloncza (*Tortrix pilleriana* Schiff.) irtására G a s t i n e (G. Beaujolais vidékén (Közép-Franciaországban), a hol az 1900 óta nagy mennyiségben előfordul, a Vermorel-féle lámpást alka mazta. A pille július augusztusban leginkább esti 10 óra és hajnali 2 óra között, kivált csöndes meleg időben röpköd. A lámpás vonzó ereje nem nagy körre terjed, hektáronként négy lámpás elégtelen. A megfogott pillék tulnyomó része (45—91%) hím; a nőtények 54—85%-a még le nem tojta petéit s eszerint az eredmény igen kielégítő volt. A moly kitelelő hernyóját leginkább úgy irtják, hogy a tökét, illetőleg a venyigét felforrt vízzel leöntik.

Irodalom.

Weise, J.: Ueber Coccinellen. (Deutsch. Entom. Zeitschr. 1905. p. 137—138.)

Szerző néhány faj synonymáiról és előfordulási viszonyairól irván a *Subcoccinella 24-punctata* L. egy új változatát, mely Berli-nnél, Tirolban és Erdélyben fordul elő, var. *inversa* név alatt írja le (fulva, prothorace macula media fusca, elytris maculis al-bis, ut in forma typica collatis). Ez egy igen figyelemre méltó fajváltozat, mert a tölalak fekete foltjai helyett fehérek lépnek fel. Hasonló példát egy indiai fajnál (*Coelophora unicolor* F.) találunk.
(Siki Ernő.)

Horn, Dr. med. Walther: Ueber die Verwandtschaft der *Cicindela*-Formen: *hybrida* L., *songorica* Mannh, *trans-baicalica* Motsch., *Przeralskii* Dokht. und *tricolor* A d. (Deutsch. Entom. Zeitschr. 1905. p. 153—158.)

Szerző annak alapján, hogy az arcz skulpturája és az első csápíz szőrözete nagy változatosságnak van alávetve, tehát elesnek a legfontosabb bélyegek, melyek alapján a *C. hybrida* rokon fajait

eddig elkülönítették, azokat már csak mint alfajokat veszi tekintetbe. Szerinte a *C. hybrida* 18 alfaja 10 csoportba tartozik, ezek a következők:

I. csoport. A törzsfaj alfajai:	1. subsp. <i>riparia</i> Dej.
	2. „ <i>magyarica</i> Roe.
	3. „ <i>lagunensis</i> Gaut. (Körbi Beuth).
	4. „ <i>restricta</i> Fisch.
II. csoport. <i>Sahlbergi</i> Fisch.	5. „ <i>Sahlbergi</i> Fisch. ab. <i>Pallasi</i> Fisch.
	6. „ <i>rumelica</i> Apfb.
III. csoport. <i>maritima</i> Dej.	7. „ <i>maritima</i> Dej.
IV. csoport. <i>Reitteri</i> Horn.	8. „ <i>Reitteri</i> Horn.
V. csoport. <i>songorica</i> Mnnh.	9. „ <i>songorica</i> Mnnh.
VI. csoport. A <i>C. transbaicalica</i> alakjai.	10. „ <i>transbaicalica</i> Motsch.
	11. „ <i>magnifica</i> Horn.
	12. „ <i>hamifasciata</i> Kolbe (<i>palpalis</i> Dokht.)
	13. „ <i>japanensis</i> Motsch.
VII. csoport. <i>Kozlori</i> Tsch.	14. „ <i>Kozlori</i> Tsch.
VIII. csoport. <i>Przewalskii</i> Dokht.	15. „ <i>Przewalskii</i> Dokht.
IX. csoport. <i>Grumi</i> Tsch.	16. „ <i>Grumi</i> Tsch.
X. csoport. A <i>tricolor</i> -alakjai.	17. „ <i>coerulea</i> Pall.
	18. „ <i>tricolor</i> Ad. ab. <i>tennifasciata</i> Fisch. ab. <i>optata</i> Fisch.

A felsorolt alfajok között a legállandóbb a *songorica*.

Csiki Ernő.

Müller, Dr. Josef: Vier neue Höhlenkäfer aus dem österr. Litorale. Vorläufige Mitteilung. (Wien. Ent. Zeitg. XXIV 1905. p. 32.)

Négy isztriai bogárfajta leírása, névszerint: *Anophthalmus Bilimeki bergestinus* (Markovsina, Nabresina), *Laemosthenes cavicola Romaldi* (St. Romualdo), *Leptoderus Hohenwarli reticulatus* (Triest) és *Oryotus Schmidti subdentatus* (Markovsina.)

Csiki Ernő.

„ROVARTANI LAPOK“

XII. Band. 7. Heft. September. 1905.

S. 133. **E. Ulbrich**: Beiträge zur Schmetterlingsfauna von Ungarn I. Trotzdem der Sommer 1904 sich für den Lepidopterologen sehr ungünstig gestaltete, so dass manche sonst nicht seltene Arten zufolge der abnormen Hitze kaum zu sehen waren. Demungeachtet ist es dem Verfasser gelungen, in der Nähe von Budapest einige interessante Formen zu erbeuten. Es seien folgende erwähnt: *Pieris Daphidice* L. v. *Rophani* Esp. im August ein ♂, welcher mit Exemplaren aus Tunis vollständig übereinstimmt. *Argynnis Aglaja* L. im Juli ein ♀ mit sehr viel schwarzer Zeichnung, so dass die Grundfarbe im Wurzgelfeld kaum zur Geltung gelangt. *Argynnis Adippe* L. ein Exemplar mit grüner Färbung der Unterseite, in Berlin für var. *Chlorodippe* H. S. determinirt. *Melanargia Galatea* L. mit fahlbrauner Zeichnung. *Lycæna Coridon* Poda ab. *Tiphys* Esp., ab. *cinnus* Hb., ab. *marginata* Tutt., ab. *punctata* Tutt., ab. ♀ *aurantia* Tutt., ab. *striata* Tutt., ab. *obsoleta* Tutt. und ab. ♂ *suavis* Schultz. ferner eine aberrirende Form mit schwarzem Mittelfleck auf dem Vorderflügel.

S. 135. **Dr. A. Zilahi Kiss**: Beiträge zur Käferfauna des Komitates Szilágy. VI. Fortsetzung der Enumeration.

S. 139. **L. v. Aigner-Abafi**: Die Tagfalter Ungarns V. *Aporia Crataegi* L. In ganz Ungarn Mitte Mai bis Ende Juni gemein, die ♀♀ meist in der wenig beschuppten Form var. *alepica* Cosm., zu erwähnen ist noch die schwarze Form ab. *Koyi* Aign. *Pieris Brassicae* L. Erscheint in 3 Generationen Mitte April bis Mitte Juni, Juli-August und Mitte Oktober. Diese Art zeigt wenig Neigung zur Variation.

S. 143. **Dr. E. Vängel**: Beiträge zur Insektenfauna von Ungarn. Hymenoptera I.

S. 147. **E. Csiki**: Die Cerambyciden Ungarns. XXI. Bestimmungstabellen der Gattungen: *Menesia*, *Tetrops*, *Stenostola*, *Pilemia* und *Phytoecia*.

Kleinere Mittheilungen.

S. 152. **Eutomologische Vorträge** in der zoologischen Section der Naturwiss. Gesellschaft in Budapest, Januar bis Mai. 1905:

Dr. G. Entz: Die Färbung der Thiere und die Mimicry. (Schluss)

Einen Aszug des Vortrages bringt unser Blatt demnächst.

J. K. Tunner: Morphologie der männlichen Genitalien von *Cybister laterimarginalis*.

E. Uibrich: Beiträge zur Schmetterlingsfauna von Ungarn. Siehe gegenwärtiges Heft.

E. Csiki: Die Morphocaraben Ungarns, sowie: Ein neuer Käfer aus Ungarn.

L. von Aigner-Abafi: Neue ungarische Schmetterlingsformen. Vorlage auffallender Varietäten, die eine Sonderstellung verdienen, u. z. *Aporia Crataegi* ab. *Koyi* (ganz schwarz), *Melitaea Cincia* ab. *Horváthi* (sehr dunkel), ab. *Utryki* (fast zeichnungslos) ab. *Mocsáryi* (mit zerflossener Zeichnung), *Melitaea Phoebe* ab. *Geyeri* (wenig gezeichnet), *Melitae Didyma* ab. *Fischeri* (wenig gezeichnet), *Argynnis Dia* ab. *Huláki* (Unterflügel fast ganz schwarz), *Melanargia Japygia* ab. *immaculata* (wenig gezeichnet), *Melanargia Galatea* ab. *Franzenau* (mit fahlbrauner Zeichnung), *Lycaena Bellargus* ab. *Czekelii* (graublau), ab. *parvipuncta* (unten wenig Augen), ab. *confluens* (unten mit verbundenen Augentlecken), *Hypogynna morio* ab. *Nátlyi* (fahle Färbung), *Calophasia casta* ab. *Biró* (sehr dunkel), *Boarmia gemmaria* ab. *Rebeli* (schwarz), *Arctia caja* ab. *flava* (Hinterflügel gelb), *Arctia Hebe* ab. *Wassii* (Hinterflügel gelb), *Zygaena carniolica* ab. *Vángeli* (mit ungerandeten Flecken); ferner *Chilades trochilus* var. *grisea* (Cypern) und *Thecla Ilicis* ab. *Founteinei*, licht gefärbt (Tunis).

V. Tafner: Beiträge zur Acarinenfauna von Ungarn mit Beschreibung von 4 neuen Arten.

S. 153. Bekämpfung von *Tortrix pilleriana* mit der Velmorel'schen Lampe.

Literatur.

S. 153. Publicationen von J. Weise, J. Müller und W. Horn., besprochen von E. Csiki.

Entomologiai művek.

Általános. *A Magyar Birodalom Allatvilága.* (Fauna Regni Hungariae). III. kötet. Arthropoda. Kiadja a k. m. Természettudományi Társula Ára 35 kor., társulati tagoknak 20 kor. — *Kárpáti E.* Állatmuzeum, utasítás állatok kitömésére s eltartására, és csontvázak készítésére, ábrákkal 1 kor 40 fill. — *Bein K.* A kis rovargyűjtő. Utasítás a kiválóbb rovarok megismerésére és gyűjtésére 2 kor. — *Szekeres F. Ö.* A rovargyűjtő 1 kor. 60 fill. — *Lejtényi S.* Rovargyűjtő. Segédkönyv a középiskolai ifjuság számára, kötve 1 kor. — *Kriesch J.* A rovarok világa. 16 ábrával 80 fill. — *Kirándulók* zsebkönyve. 70 rajzzal, kötve 3 kor. 50 fill. — *Dr. Lendl A.* Rövid útmutatás a természetrajzi gyűjtemények konzerválásához 80 fill. — *Dr. Daday J.* Rovartani műszótár 1 kor. 60 fill. — *Hoffer,* Praxis der Insektenkunde. 3 kor. — *Kolbe,* Einführung in die Kenntniss der Insekten 17 kor.

Hymenoptera. *Mocsáry S.* A magyar fauna fémdarazsai 2 kor. 40 fill. A magyar fauna másnejű darazsai 2 táblával 1 kor. 20 fill. Adatok Magyarország fűrkész darazsainak ismeretéhez 1. 1 kor. 20 fill. Földünk fémdarazsainak magánrajza 40 kor.

Lepidoptera. *Bein K.* A kis lepkegyűjtő. A lepkék ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *A. Aigner L.* A lepkészet története Magyarországon 3 kor. — *Aigner-Pável-Uhryk,* Magyarország lepkéinek jegyzéke 5 kor. — *Berge,* Schmetterlingsbuch 8. Aufl. 1300 Abb. auf 50 farb. Tafeln 25 kor. 20 fill. — *Hofmann,* Die Gross-Schmetterlinge Europas 2. Aufl. 2000 Abb. auf 71 farb. Tafeln 30 kor. Die Raupen der Gross-Schmetterlinge Europas 1900 Abb. auf 50 Tafeln 30 kor.

Diptera. *Tömösváry Ö.* Egy tömegesen tenyésző légyfaj az Alsó-Duna mellékeiről. 3 tábl. 60 fill. — *Kertész K.* Catalogus Tabanidarum orbis terrarum universi 6 kor.

Coleoptera. *Török P.* Bogár-határozó 2 kor. 80 fill. — *Bein K.* A kis bogárgyűjtő. A bogarak ismertetése és gyűjtése 2 kor. — *Calver,* Käferbuch 5. Aufl. mit 48 color. Tafeln 24 kor. — *Seidlitz,* Fauna Transsylvanica 12 kor.

Hemiptera. *Dr. Horváth G.,* Adatok a hazai félrópák ismeretéhez 40 fill. A magyarországi Psyllidákról 40 fill. Az Eremocoris-fajok magánrajza. 2 tábl. 60 fill.

Orthoptera, Pseudoneuroptera és Neuroptera. *Pungur Gy.* A magyarországi tücsökfélék természetrajza 6 tábl. 5 kor. — *Kohaut R.* Magyarország -zítakötő-féléi. 3 színes tábl. 2 kor. 60 fill.

Myriopoda. *Dr. Daday J.* A magyarországi Myriopodák magánrajza 4 táblával 4 kor.

Arachnoidea. *Dr. Chyzer K.* és *Kulczyński L.* Araneae Hungaria 3 kötet 24 kor. — *Herman Ö.,* Magyarország pókfaunája 3 kötet, csak a 2—3. kötet kapható 16 kor. — *Dr. Lendl A.* A pókok, különösen a kerekháló-pókok természetes osztályozása 1 kor. — *Karpeles L.* Adalék Magyarország atkafaunájához. 8 táblával 2 kor.

Crustacea: *Dr. Daday J.* A Magyarországon eddig talált szabadon élő evezőlábú rákok magánrajza. 4 tábl. 3 kor. A magyarországi Branchipus-fajok átnézete. 1 kor. A magyarországi Diaptomus-fajok átnézete 1 kor

Legújabb árjegyzékem,

mely több ezer, jól meghatározott és praeparált európai, különösen magyarországi bogárfaj felsorolását tartalmazza, megjelent és kívánatra bérmentve küldöm meg.

Tavarnok, u. p. Nagy-Tapolcsány

Kelecsényi Károly

Magyarország bogárfaunája.

Vezérfonal a magyar korona országainak területén előforduló bogarak megismerésére.

IRTA

CSIKI ERNŐ

A Magyar Nemzeti Múzeumi segédőre.

A három kötetes munka **első** kötete a bevezető morfológiai részen kívül a Caraboideákat és Staphylinoideákat, a **második** kötet a Palpicorniákat, Diversicorniákat és a Heteromerákat, a **harmadik** kötet pedig a Phytophaga, Rhynchophora és Lamellicornia családsorozatokot fogja tartalmazni.

A munka 5 íves füzetekben jelenik meg **egy-egy füzet előfizetési ára 2 korona, bolti ára 2 kor. 40 fill.**

Megjelent az I. kötet első füzete, mely az általános (morfológiai) részt tartalmazza.

Előjegyzések és előfizetések a szerző címére (Budapest, VIII., Nemzeti Múzeum) küldendők.